

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

595

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Jasna Omejec, predsjednica Suda, te suci Mato Arlović, Marko Babić, Snježana Bagić, Slavica Banić, Davor Krapac, Ivan Matija, Antun Palarić, Aldo Radolović, Duška Šarin i Miroslav Šeparović, rješavajući o prijedlogu za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), na sjednici održanoj 4. ožujka 2014. donio je

RJEŠENJE

I. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 36. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika (»Narodne novine« broj 19/14.).

II. Na temelju članka 45. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst), do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske o suglasnosti s Ustavom članka 36. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika (»Narodne novine« broj 19/14.), privremeno se obustavlja izvršenje svih pojedinačnih akata i radnji koje se poduzimaju na temelju osporene zakonske odredbe.

III. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

O b r a z l o ž e n j e

1. Društvo prijatelja dubrovačke starine iz Dubrovnika, Gundulićeva poljana 2, koje zastupa predsjednik Denis Orlić, a njega po punomoći zastupaju Danijela Badurina, odvjetnica iz Dubrovnika i Nino Reskušić, odvjetnik iz Zagreba (u daljnjem tekstu: predlagateljica), podnijela je 25. veljače 2014. prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 36. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika (»Narodne novine« broj 19/14., u daljnjem tekstu: ZI ZoSCD).

ZI ZoSCD donio je Hrvatski sabor na sjednici održanoj 31. siječnja 2014. Objavljen je u »Narodnim novinama« broj 19 od 12. veljače 2014., a stupio je na snagu 20. veljače 2014.

2. Osporeni članak 36. ZI ZoSCD-a glasi:

»Članak 36.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona upravljanje i gospodarenje dubrovačkim gradskim zidinama kao javnim dobrom u općoj upotrebi preuzima Grad Dubrovnik te prestaju sva prava trećih osoba koje su po bilo kojoj osnovi (ugovoru i dr.) koristile, upravljale ili gospodarile gradskim zidinama.

Od dana stupanja na snagu ovoga Zakona bez pravnog učinka i ništetni su svi pravni poslovi sklopljeni u svrhu upravljanja, korištenja ili gospodarenja dubrovačkim gradskim zidinama.

Iznimno od stavaka 1. i 2. ovoga članka, ugovori o zakupu poslovnih prostora i površina na dubrovačkim gradskim zidinama koje je sklopilo Društvo prijatelja dubrovačke starine s trećim osobama, ostaju na snazi, s tim da u pravni položaj zakupodavca stupa Grad Dubrovnik.

Društvo prijatelja dubrovačke starine dužno je predati u posjed Gradu Dubrovniku gradske zidine odnosno sve nekretnine dubrovačkog fortifikacijskog sustava koje koristi i kojima upravlja, a koje nekretnine su u vlasništvu Grada Dubrovnika u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, s cjelokupnom dokumentacijom.

Ako Društvo prijatelja dubrovačke starine ne preda u posjed Gradu Dubrovniku nekretnine iz stavka 4. ovoga članka u propisanom roku, Grad Dubrovnik zatražit će od javnog bilježnika da pozove Društvo prijatelja dubrovačke starine na predaju posjeda. Ako Društvo prijatelja dubrovačke starine i po pozivu javnog bilježnika ne preda posjed nekretnina, javni bilježnik će sastaviti zapisnik u formi javnobilježničkog akta u kojem će utvrditi da je Društvo prijatelja dubrovačke starine pozvano na predaju posjeda gradskih zidina, odnosno svih nekretnina dubrovačkog fortifikacijskog sustava sukladno ovome Zakonu, te da je odbilo predati njihov posjed Gradu Dubrovniku.

Zapisnik sastavljen po javnom bilježniku iz stavka 5. ovoga članka je ovršna isprava u smislu propisa kojim se uređuje ovrha.

Na temelju zapisnika iz stavka 5. ovoga članka Grad Dubrovnik zatražit će pred nadležnim sudom protiv Društva prijatelja dubrovačke starine ovrhu radi predaje u posjed gradskih zidina, odnosno svih nekretnina dubrovačkog fortifikacijskog sustava iz stavka 4. ovoga članka. Ovršni postupak je hitan.

Zemljišnoknjižni sud će po službenoj dužnosti izvršiti brisanje uknjižbe prava plodouživanja u korist Društva prijatelja dubrovačke starine, Dubrovnik, Gundulićeva poljana br. 2., upisanom na teret k.č.br. 2642/1, zemljišnoknjižno tijelo VI., zk.ul. 43, k.o. Dubrovnik.

Društvo prijatelja dubrovačke starine dužno je predati Gradu Dubrovniku i novčana sredstva namijenjena za obnovu gradskih zidina odnosno svih nekretnina dubrovačkog fortifikacijskog sustava iz stavka 4. ovoga članka, a koja još nisu utrošena u tu svrhu, a sve to u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.«

3. Predlagateljica u opširnom prijedlogu smatra da osporeni članak 36. ZI ZoSCD-a nije suglasan s člancima 3., 4., 5., 14., 16., 18., 29. stavkom 1., 48. stavkom 1., 50., 52., 69. stavkom 3., 90. stavkom 4. i 114. Ustava.

Predlagateljica ističe da je Zakon o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika (»Narodne novine« broj 21/86., 33/89., 26/93. i 128/99., u daljnjem tekstu: ZoSCD) donesen u cilju obnove ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika, koji je određen »u članku čl. 1. toga zakona kao osiguranje posebnih uvjeta za trajno očuvanje i obnovu povijesno-kulturnih dobara te otklanjanje posljedica potresa i zaštite od potresa iz kojeg razloga je povijesna jezgra Dubrovnika trajno proglašena ugroženom spomeničkom cjelinom od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku.«

3.1. ZoSCD-om je Zavod za obnovu Dubrovnika (u daljnjem tekstu: Zavod) određen nositeljem stručnih i drugih poslova organiziranja programa provođenja obnove spomeničke cjeline Dubrovnika. Osnivači Zavoda su Republika Hrvatska s udjelom od 60% te Grad Dubrovnik i Dubrovačko-neretvanska županija s udjelima od po 20% svaki (članak 11. stavak 2. ZoSCD-a). Financiranje sredstava za rad Zavoda kao i sredstava za ostvarenje programa obnove spomeničke cjeline uređeno je člancima 43. i 44. ZoSCD-a. Prema članku 32. ZI ZOUSCD-a (kojim je izmijenjen članak 44. ZOUSCD-a), Republika Hrvatska, Grad Dubrovnik i Dubrovačko-neretvanska županija osiguravaju u svojim godišnjim proračunima, razmjerno postotku svojih osnivačkih udjela, u skladu s godišnjim programom obnove spomeničke cjeline, sredstva za rad Zavoda i snošenja troškova:

»– geoloških, geomehaničkih, konstruktorskih i drugih istraživanja koja prethode sanaciji građevina i prostora unutar spomeničke cjeline,

– seizmičkog ojačanja građevina unutar spomeničke cjeline,

– izgradnje i saniranja komunalne infrastrukture spomeničke cjeline,

– izrade studija, programa, projekata, tehničke i druge stručne dokumentacije u fazi pripreme.«

Pored navedenih sredstava iz članka 43. ZoSCD-a koje osiguravaju osnivači Zavoda, sredstva za ostvarenje programa obnove spomeničke cjeline osiguravaju se i od:

»1. sredstava vlasnika ili korisnika građevina na području spomeničke cjeline,

2. organiziranih obilazaka spomeničke cjeline i boravišne pristojbe,
3. zaklada, legata i fundacija osnovanih za čuvanje i obnovu starog dubrovačkog grada u zemlji i inozemstvu, te sponzorstva, darovanja i drugih potpora,
4. sredstava jedinica lokalne samouprave područja IX. seizmičke zone Dubrovačko-neretvanske županije,
5. drugih sredstava utvrđenih zakonom ili drugim propisima.«

3.2. Predlagateljica ističe da je »Društvo prijatelja dubrovačke starine neovisna nevladina, neprofitna građanska udruga, osnovana 1952. godine u svrhu očuvanja, zbrinjavanja i promicanja bogate i slojevite dubrovačke kulturne baštine.« Tome dodaje:

»Društvo je nastalo prije osnutka institucionalizirane službe zaštite spomenika u Dubrovniku, u vrijeme etabliranja komunističkog režima u tadašnjoj Jugoslaviji, što je bilo ravno podvigu, uzme li se u obzir funkcioniranje Društva kao udruge građana.

Poniklo iz lokalne, ali i europske tradicije građanskih društava za čuvanje i popularizaciju, istraživanje i obnovu spomenika, a zahvaljujući znanju, entuzijazmu, ljubavi i svijesti o važnosti goleme, jedinstvene baštine i osjećaja pripadnosti Gradu (Dubrovniku) svojih osnivača, Društvo prijatelja dubrovačke starine stvorilo je svima razumljiva načela i utvrdilo ciljeve svojega djelovanja.

Tu pozitivnu energiju nakon II. Svjetskog rata usmjerio je u okvire općeg dobra zaslužni konzervator, gospar Lukša Beritić, suosnivač, prvi predsjednik i doživotni počasni predsjednik Društva prijatelja dubrovačke starine. Njegovim nastojanjem i ugledom istraživača, operativca, pisca i zaljubljenika u zavičaj – postignuto je povjerenje društvene zajednice koje je Društvu povjerilo održavanje i upravljanje najvelebnijim spomenikom Grada, dubrovačkim gradskim zidinama.

Aktivnim i kontinuiranim, a volonterskim radom, uz respektabilne rezultate, uspostavljena je paradigma: novci koji se ubiru od posjeta zidinama isključivo se reinvestiraju u obnovu, istraživanje i prezentaciju spomenika, dakle vraćaju se spomeniku, ostaju u Dubrovniku. To etičko načelo postalo je temeljem uspješnog rada Društva prijatelja dubrovačke starine koje je rezultiralo činjenicom da dubrovačke zidine danas predstavljaju jedan od najpoznatijih i najbolje očuvanih fortifikacijskih sustava u svijetu.

(...)

Od samog osnutka Društva pa sve do danas inicijativa u zaštiti dubrovačke spomeničke i materijalne baštine na državnoj razini povjerena je upravo Društvu prijatelja dubrovačke starine kao udruzi civilnog društva, a nakon potresa 1979 g. radi otklanjanja šteta nastalih potresom Osnovnim zakonom je osnovala i zasebna javna ustanova u državnom vlasništvu – Zavod za obnovu Dubrovnika, čiju primarnu djelatnost, definiranu Zakonom o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika čine poslovi ojačanja fizičkih struktura Grada (blokova zgrada) na potres.

Republika Hrvatska preuzela je i dalje razvijala ovakav pravni okvir pa je Društvo prijatelja dubrovačke starine sve do danas nastavilo svoj ugovorni odnos sa Gradom Dubrovnikom, sukladno kojemu je ono upravljalo i gospodarilo Dubrovačkim fortifikacijskim sustavom, a novac uprihođen od ulaznica koristilo strogo namjenski za obnovu gradskih zidina i ostale materijalne baštine Dubrovačko-neretvanske županije. Istodobno, Zavod za obnovu Dubrovnika kao javna ustanova nastavio je obavljati svoje specifične poslove obnove spomeničke cjeline vezane uz osnaženje fizičkih struktura Grada na potres.«

3.3. Predlagateljica dalje navodi da je njezin odnos s Gradom Dubrovnikom bio riješen nizom ugovora, počevši od 16. travnja 1969. Drugi ugovor sklopljen je 10. studenoga 1998. kojim je nastavljena suradnja Grada Dubrovnika i predlagateljice u pogledu gospodarenja dubrovačkim fortifikacijskim sustavom. Nadalje navodi:

»Dodatak tom Ugovoru klasa: 372-01/09-01/99; urbroj: 2117/01-09-09-4 sklopljen je u 23. prosinca 2009. g, te ga je u ime grada potpisao sadašnji gradonačelnik na temelju prethodne suglasnosti Gradskog vijeća Grada Dubrovnika koje je, sukladno odredbama čl. 35. st. 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima i čl. 48. Zakona o jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave jedino tijelo ovlašteno samostalno raspolagati nekretninama u vlasništvu grada.